

**Київський національний торговельно-економічний
університет
Кафедра міжнародного публічного права**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
(пост. п. 5 від 26 грудня 2016 р.)
Ректор

А.А. Мазаракі

МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

**для підготовки здобувачів
ступеня вищої освіти
спеціальність**

**«доктор філософії»
082 «Міжнародне право»**

Київ 2017

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Л.М. Дешко, канд. юрид. наук, доц., завідувач кафедри міжнародного публічного права,
Ю.М. Панфілова, канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри міжнародного публічного права

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародного публічного права 28 серпня 2016 р., протокол № 1.

Рецензенти: В.Н. Денисов, д-р юрид. наук, проф., член-кореспондент НАН України, академік УАПН, завідувач відділом міжнародного права Інституту держави і права ім. Корецького НАН України;
Г.О. Анцелевич, канд. юрид. наук, проф., професор кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ;
К.Ю. Пуданс, канд. юрид. наук, головний науковий консультант Відділу зв'язків з органами правосуддя Апарату Верховної Ради України

Навчальна програма

МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

**для підготовки здобувачів
ступеня вищої освіти
спеціальність**

**«доктор філософії»
082 «Міжнародне право»**

Автори: **ДЕШКО Людмила Миколаївна,
ПАНФІЛОВА Юлія Михайлівна**

Комп'ютерне верстання К.М. Похилюк

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,80. Тираж 10 пр. Зам. 1691.

Видавець і виготовлювач

Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

© Дешко Л.М., Панфілова Ю.М., 2017
© Київський національний торговельно-економічний університет, 2017

I. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах реформування вищої освіти в Україні пріоритетна увага має надаватися підготовці нової генерації науково-педагогічних кадрів – національної еліти, яка володіє новою освітньо-світоглядною парадигмою національного державотворення та усвідомлює необхідність формування самоцільної особистості.

Програму та робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен здобути аспірант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення матеріалу дисципліни «Міжнародне морське право», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування у аспірантів наукових уявлень про міжнародно-правовий механізм регулювання відносин, пов'язаних з використанням Світового океану; розширення у здобувачів юридично-лексичного та професійного світогляду; набуття здобувачами знань, умінь і навичок, необхідних для професійного виконання посадових обов'язків.

Мета – навчання здобувачів розумінню основних проблем міжнародно-правового регулювання відносин у сфері міжнародного морського права, ролі і значення міжнародних договорів, вмінню застосовувати міжнародні договори при захисті прав суб'єктів міжнародного морського права.

Завдання дисципліни:

Для досягнення цієї мети у процесі викладання дисципліни передбачається вирішення таких **завдань**:

- набуття здобувачами глибоких теоретичних знань про основні категорії і інститути міжнародного морського права;
- опанування здобувачами механізмів міжнародно-правового управління морською галуззю та організаційною структурою міжурядових та національних органів, уповноважених в сфері торгового судноплавства;
- з'ясування змісту положень національного законодавства і міжнародних джерел права, що важливо з точки зору безпеки торговельного судноплавства;
- глибоке засвоєння правових засобів захисту майнових інтересів судновласників та власників при здійсненні міжнародних торговельних перевезень;

- формування сучасного юридичного мислення (професійного право свідомого і культурного) в умовах розвитку міжнародних морських торговельних відносин.

Результати вивчення дисципліни (компетентності)

У результаті вивчення дисципліни студенти мають **знати**:

- склад, структуру і тенденції розвитку правового регулювання відносин у відповідній сфері;
- цілі, завдання і напрями реформування правового регулювання суспільних відносин на сучасному етапі;
- закономірності розвитку юридичної практики, в тому числі судової, і її значення в механізмі (системі) правового регулювання;
- стан і розвиток міжнародно-правового регулювання та зарубіжного законодавства у відповідній сфері;
- методологію отримання юридичних знань;

вміти

- застосовувати норми міжнародного морського права в ситуаціях наявності прогалин, колізій норм, складних взаємодій, вирішувати складні завдання право застосовної практики;
- аргументувати прийняті рішення, в тому числі, з урахуванням можливих наслідків, передбачити наслідки прийнятих ним рішень;
- аналізувати нестандартні ситуації право застосовної практики і виробляти різні варіанти рішень;
- кваліфіковано тлумачити правові акти в сфері міжнародного морського права;
- проводити експертизу правових актів;
- пояснити дію норм права їх адресатам.

За результатами навчання аспірант повинен володіти **навичками**

- складання письмових документів юридичного змісту;
- розробки проектів нормативних та індивідуальних правових актів;
- усних виступів з правових питань, в тому числі, в судових процедурах, аргументування і відстоювання своєї точки зору в усній полеміці;
- ведення дискусії, ділових переговорів, здійснення посередництва з метою досягнення компромісу учасниками юридичного конфлікту, управління колективом;
- складання експертних висновків;
- консультування з правових питань.

Програма та робоча навчальна програма може передбачати різні форми вивчення здобувачами дисципліни: лекції, семінари, практичні заняття, тематичні експрес-тестування, питання для самоконтролю.

Здобувачам надаються широкі права та сприятливі можливості творчо підходити до вивчення кожної теми, активно та аргументовано висловлювати власні судження.

Робоча програма дисципліни розроблена для здобувачів ступеня вищої освіти доктор філософії за спеціальністю 082 – міжнародне право. У змісті дисципліни коротко подано кожну тему, що включає обов'язкові та додаткові завдання, а також посилання на список літератури. Після закінчення викладання дисципліни складається екзамен.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА

Тема 1. Поняття, визначення і особливості міжнародного морського права та міжнародного судноплавства

Система міжнародного морського права. Історія зародження морського права. Поняття і класифікація джерел морського права, їх особливості. Поняття та принципи міжнародного морського права.

Поняття і проблеми визначення міжнародного торгового судноплавства. Комплексний характер і особливості міжнародного морського права.

Державне управління і портовий нагляд за торговельним судноплавством. Види торгового судноплавства.

Література:

Основна: 1–2, 4–10.

Додаткова: 2–4, 7–8, 10.

Тема 2. Правове положення морських просторів з національною юрисдикцією та змішаним правовим режимом

Правовий режим внутрішніх вод. Правовий режим портів. Право мирного проходу у внутрішніх водах. Карна, цивільна, адміністративна юрисдикція у внутрішніх водах. Правовий режим територіального моря. Принцип мирного проходу територіального моря. Порушення

мирного проходу в територіальному морі. Карна, цивільна, адміністративна юрисдикція у територіальному морі. Правовий режим архіпелажних вод.

Правовий режим прилеглої зони. Правовий режим виключної економічної зони. Законодавство України щодо виключної економічної зони та континентального шельфу. Правовий режим континентального шельфу. Право проходу суден у виключних економічних зонах. Розробка та видобуток корисних копалин на континентальному шельфі. Проблемні питання розмежування континентального шельфу на практиці різних країн.

Література:

Основна: 1–2, 4–12.

Додаткова: 2–4, 7–8, 10.

Тема 3. Морські простори із міжнародним правовим режимом та спеціальним правовим режимом

Правовий статус вод відкритого моря. Принципи відкритого моря. Переслідування по гарячим слідам. Акти насильства у водах відкритого моря. Правовий режим Району морського дна. Правове положення Органу по морському дну.

Правовий режим проток, які використовуються для міжнародного судноплавства. Правовий режим та статус морських каналів. Проблемні питання у визначення правового положення деяких проток та каналів на практиці різних держав. Правовий режим міжнародних рік та озер. Правове регулювання судноплавства по річці Дунай.

Література:

Основна: 1–2, 4–12.

Додаткова: 2–4, 7–8, 10.

Тема 4. Поняття і правової статус морського судна

Поняття морського судна, юридична класифікація морських суден. Поняття власника та судовласника судна. Прапор судна. Проблематика зручних прапорів. Ідентифікаційні основи судна: назва, позивний і т.ін. Державна реєстрація судна та її умови. Національна приналежність судна та право плавання під державним прапором. Поняття та види іменитету державних суден. Проблеми реєстрації суден, та практика зручних прапорів.

Технічний нагляд за суднами. Морський реєстр і Міжнародна асоціація класифікаційних товариств.

Суднові документи, що видаються на основі міжнародних конвенцій. Терміни дії судових документів.

Література:

Основна: 1–3, 5, 7–9, 11–12.

Додаткова: 2–5, 8–10.

Тема 5. Екіпаж морського судна

Правовий статус екіпажу морського судна, його склад, вимоги до членів екіпажу. Право-правовий статус капітана морського судна. Поняття торговельного судна як морського транспортного засобу та форми власності на судно. Внутрішня організація морського торговельного судна і специфіка трудових відносин на ньому. Міжнародний трудовий кодекс моряків. Міжнародні та національні професійні об'єднання моряків.

Міжнародні конвенції з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978/95 рр. Громадянство членів екіпажу. Трудові правовідносини на судні. Конвенція МОП № 166. Майно членів екіпажу. Репатріація. Обов'язки судовласника.

Правовий статус капітана судна. Обов'язок рятування людей та майна на морі і надання медичної допомоги. Обов'язки капітана при початку війни і загрозі захоплення судна. Залишення судна екіпажом. Взаємовідносини капітана і консула. Капітан як орган дізнання. Нотаріальні повноваження капітана. Надзвичайні дії капітана в стані крайньої необхідності.

Література:

Основна: 1–2, 3–12.

Додаткова: 1–2, 4–10.

Тема 6. Міжнародно-правове регулювання перевезення пасажирів, багажу та вантажу на морському транспорті

Джерела правового регулювання морського перевезення пасажирів та їх багажу. Права, обов'язки і відповідальність перевізника, пасажирів. Проблематика незаконних пасажирів.

Поняття і види договорів морського перевезення вантажів. Міжнародні конвенції та звичаї. Правила доброї морської практики

при перевезенні вантажу. Форма договору морського перевезення. Подача і навантаження судна. Правові проблеми визначення мореплавства судна. Місце і терміни завантаження, заміна судна. Правові особливості оформлення палубного вантажу. Документи на вантаж. Заміна вантажу. Небезпечний вантаж. Маршрут і термін перевезення.

Коносаменти та їх види. Застереження в коносаментах. Передача коносамента. Розпорядження вантажем. Припинення зобов'язань за договором морського перевезення.

Фрахт і його розмір. Наслідки втрати вантажу і фрахт.

Відповідальність перевізника, відправника та фрахтувальника з міжнародного морського права. Навігаційна помилка. Втрата права на обмеження відповідальності перевізника.

Література:

Основна: 1–2, 3–12.

Додаткова: 1–10.

Тема 7. Страхування в міжнародному морському праві

Об'єкти морського страхування і форма договору. Умови морського страхування судна, вантажу і фрахту. Обов'язки страхувальника. Страхування каско.

Правові наслідки відчуження застрахованого судна або вантажу. Страхова сума і страхова вартість. Подвійне страхування. Збитки до укладення договору морського страхування. Інформація про вантаж.

Умови звільнення морського страховика від відповідальності. Запобігання або зменшення збитків застрахованого майна. Загальна аварія і морське страхування. Відповідальність страховика понад страхову суму.

Передача страховику документів і доказів. Відшкодування збитків третіми особами. Клуби взаємного страхування.

Тема 8. Загальна аварія в міжнародному морському праві

Поняття та ознаки загальної аварії. Приватна аварія. Йорк-Антверпена правила. Публічно-правові стандарти надзвичайних дій при ліквідації або зменшенні загальної або приватної аварії. Види загальної і приватної аварії.

Запобігання шкоди навколишньому середовищу. Проблеми визначення розміру спеціальної компенсації.

Збитки від пошкодження або загибелі судна і вантажу і від втрати фрахту. Проблеми розподілу загально-аварійних збитків.

Контрибуційна вартість. Диспаша. Оскарження і виконання диспаші.

Література:

Основна: 1–2, 3–12.

Додаткова: 4, 7, 10.

Тема 9. Правові проблеми відшкодування збитків, викликаних зіткненням суден

Правове регулювання наслідків зіткнення суден. Міжнародні правила попередження зіткнення суден. Міжнародна Брюссельська конвенція для уніфікації деяких правил щодо зіткнення суден. Системи розподілу руху суден. Зіткнення і навал суден. Звільнення від відповідальності при зіткненні суден. Презумпція невинності в зіткненні. Порядок розслідування зіткнення суден. Органи розслідування.

Протиправність і вина в зіткненні. Ступінь провини. Визначення збитків від зіткнення. Причинний зв'язок між зіткненням і збитком. Винність лоцмана в зіткненні. Обов'язки капітана після зіткнення суден.

Література:

Основна: 1–2, 3–12.

Додаткова: 4, 7, 10.

ІІІ. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ пор.	Назва теми	Усього годин/кредитів	Кількість годин			Форма контролю
			У тому числі			
			Лекції	Семінари, практичні заняття	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА						
1	Тема 1. Поняття, визначення і особливості міжнародного морського права та міжнародного судноплавства	15	–	–	15	ТЗ

Закінчення таблиці

№ пор.	Назва теми	Усього годин/кредитів	Кількість годин			Форма контролю
			У тому числі			
			Лекції	Семінари, практичні заняття	Самостійна робота	
2	Тема 2. Правове положення морських просторів з національною юрисдикцією та змішаним правовим режимом	15	–	–	15	ТЗ
3	Тема 3. Морські простори із міжнародним правовим режимом та спеціальним правовим режимом	15	–	–	15	ТЗ
6	Тема 4. Поняття і правової статус морського судна	15	–	–	15	ТЗ
5	Тема 5. Екіпаж морського судна	15	–	–	15	ТЗ
6	Тема 6. Міжнародно-правове регулювання перевезення пасажирів, багажу та вантажу на морському транспорті	15	–	–	15	ТЗ
7	Тема 7. Страхування в міжнародному морському праві	15	–	–	15	ТЗ
8	Тема 8. Загальна аварія в міжнародному морському праві	15	–	–	15	ТЗ
9	Тема 9. Правові проблеми відшкодування збитків, викликаних зіткненням суден	15	–	–	15	ТЗ
	Підсумковий контроль					Залік
	Разом	135/4,5 кр	–	–	135	

Умовні скорочення:

Опитування – О;

Реферативне повідомлення – РП;

Тести – Т;

Творче завдання – ТЗ.

IV. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
<p>Розуміти специфіку міжнародного морського права, знати систему та принципи міжнародного морського права; знати понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни; значимість і актуальність знань з міжнародного морського права у професійному становленні</p>	<p style="text-align: center;">Тема 1. ПОНЯТТЯ, ВИЗНАЧЕННЯ І ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО СУДНОПЛАВСТВА</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та методи міжнародного морського права. Система міжнародного морського права. Історія морського права. 2. Поняття і класифікація джерел морського права, їх особливості. Поняття та принципи міжнародного морського права. 3. Суб'єкти міжнародного морського права. 4. Конвенція ООН з морського права 1982 р., як універсальне джерело міжнародного морського права. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 4–12. <i>Додаткова:</i> 2–4, 7–8, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6</p>		

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
Уміти аналізувати норми міжнародного морського права та знаходити шляхи їх удосконалення	<p style="text-align: center;">Семінар 1 <i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність і функції міжнародного морського права. 2. Особливості міжнародного морського права. 3. Джерела міжнародного морського права. 4. Поняття й особливості принципів міжнародного морського права. 5. Поняття суб'єктів міжнародного морського права та їх види 	–	–
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити роль конференцій ООН з морського права, щодо кодифікації норм міжнародного морського права. 2. Підготувати науковий реферат за темою «Зародження норм морського права у древніх шумерів, арійців, фінікійців і їх вплив на розвиток морського права». 3. Підготувати загальні тематичні питання до розгляду на семінарському занятті 	15	10
Знати класифікацію морських просторів; розмежування морських просторів за правовими ознаками, вміти відрاهувати територіальне море, внутрішні води, а також архіпелажні води та виключну економічну зону	<p style="text-align: center;">Тема 2. ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ МОРСЬКИХ ПРОСТОРІВ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ЮРИСДИКЦІЄЮ ТА ЗМІШАНИМ ПРАВОВИМ РЕЖИМОМ</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття й склад внутрішніх морських вод. Поняття територіального моря і ширина його. 2. Особливості організації проходу через територіальне море. 3. Архіпелажні води і право архіпелажного проходу. Правовий статус континентального шельфу. Видобуток корисних копалин на континентальному шельфі. 4. Режим виключної економічної зони. 5. Судноплавство у виключних економічних зонах 		

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 4–12. <i>Додаткова:</i> 2–4, 7–8, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
<p>Уміти аналізувати правове положення прибережних держав та держав, що не мають виходу до моря, розмежовувати їх права у територіальному морі та виключній економічній зоні</p>	<p style="text-align: center;">Семінар 2</p> <p style="text-align: center;"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий режим внутрішніх вод. Правовий режим портів. Право мирного проходу у внутрішніх водах. Карна, цивільна, адміністративна юрисдикція у внутрішніх водах. 2. Правовий режим територіального моря. Принцип мирного проходу територіального моря. Порушення мирного проходу в територіальному морі. Карна, цивільна, адміністративна юрисдикція у територіальному морі. 3. Правовий режим архіпелажних вод. Правовий режим прилеглої зони. 4. Правовий режим виключної економічної зони. Законодавство України щодо виключної економічної зони та континентального шельфу. 5. Правовий режим континентального шельфу. Право проходу суден у виключних економічних зонах. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 4–12. <i>Додаткова:</i> 2–4, 7–8, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	–	–

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйте наукові доповіді на теми: «Проблемні питання розмежування континентального шельфу на практиці різних країн», «Розробка та видобуток корисних копалин на континентальному шельфі». 2. У чому полягають відмінності морських просторів з національною юрисдикцією та морських просторів із змішаним правовим режимом. 3. Підготуйте есе «Удосконалення законодавства України щодо виключної економічної зони та континентального шельфу». <p style="text-align: center;"><i>Завдання з вивчення першоджерел</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть тези статті: Мажар Л.С. Позиції України та Румунії щодо морської делімітації в Чорному морі / Л.С. Мажар // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 8. – С. 125–129 	15	10
<p>Розуміти правовий статус вод відкритого моря, знати свободи відкритого моря та району морського дна; знати структуру та завдання Органу по морському дну</p>	<p style="text-align: center;">Тема 3. МОРСЬКІ ПРОСТОРИ ІЗ МІЖНАРОДНИМ ПРАВОВИМ РЕЖИМОМ ТА СПЕЦІАЛЬНИМ ПРАВОВИМ РЕЖИМОМ</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус вод відкритого моря. Принципи відкритого моря. Переслідування по гарячим слідам. Акти насильства у водах відкритого моря. 2. Правовий режим Району морського дна. Правове положення Органу по морському дну. 3. Правовий режим проток, які використовуються для міжнародного судноплавства. Правовий режим та статус морських каналів. 4. Правовий режим міжнародних рік та озер. 5. Правове регулювання судноплавства по річці Дунай 		

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 4–12. <i>Додаткова:</i> 2–4, 7–8, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
<p>15</p> <p>Оволодіти методами правового регулювання щодо судноплавства у водах відкритого моря, а також знати механізми видобутку корисних копалин в районі по морському дну</p>	<p style="text-align: center;">Семінар 3</p> <p style="text-align: center;"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відкрите море: поняття й особливості організації мореплавства. 2. Поняття й склад району морського дна. 3. Поняття, ознаки піратства і міжнародні засоби боротьби з ним. 4. Міжнародні протоки та їх призначення. 5. Правовий режим міжнародних каналів. 6. Правовий режим міжнародних рік 	–	–
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити та проаналізувати правовий режим річки Дунай та Дунайської комісії. 2. Дослідити правовий режим проток Дарданелли та Босфор, а також вплив Туреччини на їх правовий статус. 3. Написати есе на тему «Сучасний статус Керченської протоки». 4. Підготувати презентацію та теми «Правовий режим Арктики», «Правовий режим Антарктики». <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 4–12. <i>Додаткова:</i> 2–4, 7–8, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	10

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
Знати специфіку застосування зручних прапорів; реєстрацію та ідентифікацію суден, а також відмежування торговельних суден від інших	<p align="center">Тема 4. ПОНЯТТЯ І ПРАВОВОЇ СТАТУС МОРСЬКОГО СУДНА</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття морського судна, юридична класифікація морських суден. Поняття власника та судновласника судна. 2. Прапор судна. Проблематика зручних прапорів. Ідентифікаційні основи судна: назва, позивний і т.ін. Державна реєстрація судна та її умови. 3. Національна приналежність судна та право плавання під державним прапором. 4. Поняття та види імунітету державних суден. 5. Проблеми реєстрації суден, та практика зручних прапорів. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–3, 5, 7–9, 11–12. <i>Додаткова:</i> 2–5, 8–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
Уміти застосовувати сучасні підходи до класифікації торгових суден. Здійснювати аналіз різних підходів до визначення торгових суден та їх реєстрації	<p align="center">Семінар 4</p> <p align="center"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове поняття судна та нормативне закріплення його статусу. Державний прапор судна. Проблема «зручних» прапорів. Назва та державна реєстрація судна. 2. Імунітет морського судна. 3. Порядок реєстрація морського судна. 4. Правове положення судна, яке закріплено в Кодексі торговельного мореплавства України та деяких інших країн. 5. Суднові документи 	—	—

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p align="center">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати міжнародно-правову систему забезпечення безпеки мореплавства. 2. Підготувати оглядовий реферат на тему «Міжнародно-правові вимоги, які висуваються до морського судна», «Система забезпечення безпеки мореплавства в Україні та інших країнах». 3. Здійснити абстрактну реєстрацію судна у Судновій книзі України та в Державному судновому реєстрі України. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–3, 5, 7–9, 11–12. <i>Додаткова:</i> 2–5, 8–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	10
Знати правове становища екіпажу судна, правове положення капітану та його функції	<p align="center">Тема 5. ЕКІПАЖ МОРСЬКОГО СУДНА</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус екіпажу морського судна, його склад, вимоги до членів екіпажу. Право-правовий статус капітана морського судна. 2. Поняття торговельного судна як морського транспортного засобу та форми власності на судно. 3. Внутрішня організація морського торговельного судна і специфіка трудових відносин на ньому. 4. Міжнародний трудовий кодекс моряків. 5. Міжнародні та національні професійні об'єднання моряків. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–2, 4–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
<p>Уміти укладати договори з членами морського екіпажу, оформлювати трудові відносини моряків, розглядати трудові спори моряків</p>	<p style="text-align: center;">Семінар 5</p> <p style="text-align: center;"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суднові документи. Екіпаж морського судна: поняття, склад і зобов'язаний діяльності його членів. 2. Міжнародно-правові акти, що регулюють працю моряків. Умови терміну служби на море і соціальні гарантії моряків. 3. Особисті документи моряка: порядок видачі, характеристика особистості, підстави його позбавлення. 4. Трудові договори моряків. 5. Репатріація моряків: поняття, підстави 	–	–
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати тематичні питання до розгляду на семінарському занятті. 2. Здійснити аналіз міжнародної конвенції з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978/95 рр. та Конвенції МОП № 166. 3. Повторити питання теми за конспектом лекції та опрацювати перелік додаткової літератури за темою семінарського заняття. <p style="text-align: center;"><i>Завдання з вивчення першоджерел:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз статті: Панфілової Ю.М. Деякі аспекти міжнародно-правового захисту праці моряків. Зовнішня торгівлі: економіка, фінанси, право. – Київ : УДУФМТ. – 2015. – № 4 (81). – С. 51–58. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–2, 4–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	10

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
Знати характеристику договорів щодо перевезення пасажирів, багажу та ванту та вміти укласти договори перевезення	<p align="center">Тема 6. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ, БАГАЖУ ТА ВАНТАЖУ НА МОРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика типових умов торгового контракту, пов'язаного з морським перевезенням. 2. Умови укладення торгового контракту. 3. Українське законодавство про умови укладення договору морського перевезення вантажів. 4. Права, обов'язки і відповідальність сторін за морське перевезення вантажів. 5. Коносамент: поняття, види, функції, порядок зі подання та видачі. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
Вміти укласти договори фрахтування суден, укласти коносамент, а також аналізувати спори щодо морського перевезення вантажу	<p align="center">Семінар 6</p> <p align="center"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика типових умов торгового контракту, пов'язаного з морським перевезенням. 2. Умови укладення торгового контракту. 3. Українське законодавство про умови укладення договору морського перевезення вантажів. 4. Права, обов'язки і відповідальність сторін за морське перевезення вантажів. 5. Коносамент: поняття, види, функції, порядок зі подання та видачі 	–	–

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p align="center">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну доповідь на тему «Поняття морського протесту, його основа та цілі». 2. Скласти договір фрахтування судна та коносамент. 3. Написати есе «Вантажні документи у закордонному плаванні і їх правове закріплення». 4. З рекомендованої літератури занотувати основні поняття щодо перевезення вантажу, пасажирів та багажу, які можуть увійти до професійного кодексу. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	10
<p>Розуміти особливості страхування в морському праві. Знати умови звільнення морського страховика від відповідальності</p>	<p align="center">Тема 7. СТРАХУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ МОРСЬКОМУ ПРАВІ</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкти морського страхування і форма договору. 2. Страхування каско. 3. Правові наслідки відчуження застрахованого судна або вантажу. 4. Умови звільнення морського страховика від відповідальності. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 4, 7, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
<p>Уміти знаходити ефективні шляхи вирішення страхових спорів, використовувати досвід міжнародних судів щодо відповідальності страховика</p>	<p align="center">Семинар 7</p> <p align="center"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови морського страхування судна, вантажу і фрахту. Обов'язки страхувальника. 2. Страхова сума і страхова вартість. 3. Подвійне страхування. 4. Збитки до укладення договору морського страхування. 5. Інформація про вантаж 	<p align="center">–</p>	<p align="center">–</p>
	<p align="center">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте характеристику загальній аварії і морському страхуванню. 2. Проаналізувати діяльність клубів взаємного страхування. 3. Розробити презентацію на тему «Страховий синдикат Ллойд». 4. Розіграти ігрову ситуацію щодо відшкодування збитків третіми особами. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 4, 7, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	<p align="center">15</p>	<p align="center">10</p>
<p>Розуміти особливості загальної аварії. Знати умови розподілу загально-аварійних збитків</p>	<p align="center">Тема 8. ЗАГАЛЬНА АВАРІЯ В МІЖНАРОДНОМУ МОРСЬКОМУ ПРАВІ</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки загальної аварії. 2. Приватна аварія. 3. Публічно-правові стандарти надзвичайних дій при ліквідації або зменшенні загальної або приватної аварії. 4. Види загальної і приватної аварії 		

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
Вміти визначати збитки від пошкодження або загибелі судна і вантажу і від втрати фрахту	<p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 4, 7, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
	<p style="text-align: center;">Семінар 8</p> <p style="text-align: center;"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Запобігання шкоди навколишньому середовищу. 2. Визначення розміру спеціальної компенсації. 3. Збитки від пошкодження або загибелі судна і вантажу і від втрати фрахту. 4. Проблеми розподілу загально-аварійних збитків. 5. Контрибуційна вартість. Диспаша. Оскарження і виконання диспаші 	–	–
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну доповідь на тему « Структура YAR Правила 1994 р.». 2. Здійснити аналіз роботи Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку щодо розгляду можливості створення міжнародних імперативних правил щодо загальної аварії. 3. Написати есе «Загальна аварія як підстава виникнення правовідносин». 4. З рекомендованої літератури занотувати основні поняття щодо загальної аварії, які можуть увійти до словнику з міжнародного морського права. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	10

Продовження таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
<p>Розуміти особливості правового регулювання наслідків зіткнення суден</p>	<p align="center">Тема 9. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ВИКЛИКАНИХ ЗІТКНЕННЯМ СУДЕН</p> <p align="center"><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання наслідків зіткнення суден. 2. Міжнародні правила попередження зіткнення суден. 3. Системи розподілу руху суден. 4. Зіткнення і навал суден. 5. Звільнення від відповідальності при зіткненні суден. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 4, 7, 10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>		
<p>Вміти визначати презумпцію невинності в зіткненні. Вміти розглядати процедуру розслідування зіткнення суден та визначати збитки від зіткнення</p>	<p align="center">Семінар 9</p> <p align="center"><i>План семінару</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Презумпція невинності в зіткненні. Порядок розслідування зіткнення суден. Органи розслідування. 2. Протиправність і вина в зіткненні. Ступінь провини. 3. Визначення збитків від зіткнення. Причинний зв'язок між зіткненням і збитком. Винність лоцмана в зіткненні. 4. Обов'язки капітана після зіткнення суден 	<p align="center">–</p>	<p align="center">–</p>

Закінчення таблиці

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання, бали
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити аналіз міжнародної Брюссельської конвенції для уніфікації деяких правил щодо зіткнення суден. 2. Здійснити відшкодування збитків від зіткнення суден. Кейс: <i>«Контейнеровоз Consouth зіткнувся з суховантажем PiriReis в південній частині Іонічного моря поблизу острова Сапієнза»</i>. 3. З рекомендованої літератури занотувати основні поняття щодо загальної аварії, які можуть увійти до словнику з міжнародного морського права. <p>Література: <i>Основна:</i> 1–2, 3–12. <i>Додаткова:</i> 1–10. <i>Нормативні документи:</i> 1, 4–6, 8–13</p>	15	20
	ЗАЛІК		100

V. КОНТРОЛЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Підсумковий контроль знань здобувачів включає зведення результатів роботи за усіма видами контролю та складання заліку.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам з дисципліни «Міжнародне морське право»

Змістовий модуль									ЗАЛІК
T1	T2	T3	T4	T5	T 6	T7	T8	T9	
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Критеріями оцінки теоретичних знань здобувачів є такі: достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами; усвідомленість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; нетрадиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

При оцінюванні виконаних завдань враховується здатність здобувачів усвідомлювати вимогу завдань, перекладати їх на мову юридичних понять, застосувати принципи, закономірності, правила для вирішення конкретних завдань, прогнозувати очікувані результати від запропонованих рішень, вибирати найраціональніші та неординарні способи виконання завдань, логічно й аргументовано викладати суть власних суджень і рішень.

Перелік питань до заліку

1. Історія розвитку міжнародного морського права.
2. Міжнародно-правовий статус і режим використання морських просторів, зі спеціальним режимом.
3. Зміст права мирного проходу.
4. Поняття, особливості і характерні риси сучасного міжнародного морського права.
5. Міжнародно-правове положення внутрішніх морських вод.
6. Театр військових дій на морі (міжнародно-правові аспекти).

7. Міжнародно-правові документи у сфері міжнародного морського права (загальна характеристика).
8. Міжнародно-правовий статус і режим використання морських просторів, зі змішаним режимом.
9. Договір про Антарктику 1959 р. (основні положення).
10. Загальна характеристика правового положення морських просторів та їх класифікація.
11. Правові проблеми освоєння і використання Антарктики.
12. Особливості правового положення морського судна.
13. Міжнародно-правовий статус і режим використання морських просторів, які підлягають під дію національної юрисдикції.
14. Міжнародно-правове положення Району морського дна.
15. Право на огляд і право переслідування по гарячим слідам у відкритому морі.
16. Міжнародно-правовий статус і режим використання морських просторів, які підлягають під дію міжнародної юрисдикції.
17. Міжнародно-правове положення територіального моря.
18. Міжнародно-правовий захист природного морського середовища.
19. Міжнародно-правове положення архіпелажних вод.
20. Міжнародно-правовий захист мирних мореплавців в період озброєних конфліктів на морі.
21. Міжнародно-правові акти згідно з якими держави повинні оформлювати документи, що підтверджують і визначають правовий статус морського судна.
22. Міжнародно-правове положення континентального шельфу.
23. Зміст принципу «Свобода відкритого моря».
24. Міжнародне морське право про обмеження засобів ведення війни на морі.
25. Міжнародно-правове положення виключних (морських) економічних зон.
26. Поняття торговельного судна як морського транспортного засобу та форми власності на судно.
27. Правове положення капітана судна.
28. Міжнародно-правове положення вод відкритого моря.
29. Поняття юрисдикції держави прапору.
30. Правове становище екіпажу судна.
31. Міжнародно-правове положення морських проток та каналів.
32. Документи, що підтверджують та визначають правовий статус морського торговельного судна, та органи, що їх видають.
33. Прапор судна та право судна на прапор.
34. Загальна характеристика міжнародно-правового розмежування вод Світового океану.
35. Поняття реєстрації судна.

36. Конвенція ООН з морського права 1982 року (основні поняття та цілі).
37. Правовий статус і режим використання морських просторів, що підпадають під національну юрисдикцію.
38. Документи, що підтверджують та визначають правовий статус морського торговельного судна.
39. Поняття юрисдикції держави прапора.
40. Виключна (морської) економічна зони, континентальний шельф: права, юрисдикція й обов'язки прибережних та неприбережних держав.
41. Особливості правового положення морського торговельного судна.
42. Правове становище екіпажу судна.
43. Поняття національності судна.
44. Міжнародно-правовий статус і режим використання морських просторів, що знаходяться за межами національної юрисдикції.
45. Прапор судна та право судна на прапор.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Актуальні проблеми сучасного розвитку цивільного, міжнародного морського і транспортного права : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 15-річчю Юрид. ф-ту, 10–11 квіт. 2014 р., Київ / В.В. Панін, А.В. Горбань, О.В. Зорька ; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім. гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного. – Київ : КДАВТ, 2014. – 373 с.
2. Гончаренко О.М. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / О.М. Гончаренко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – 203 с.
3. Дем'янченко А.Г. Концепція ефективного управління розвитком морської портової галузі України в ринкових умовах : монографія / А.Г. Дем'янченко ; ДВНЗ «Приазов. держ. техн. ун-т». – Маріуполь : Новий світ, 2014. – 358 с.
4. Кужко С.Ю. Договір зберігання вантажу у морських портах України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С.Ю. Кужко ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. – Київ, 2015. – 20 с.
5. Мажар Л.С. Засоби вирішення міжнародних морських спорів: теоретичні та практичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Л.С. Мажар ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О., 2014. – 20 с.

6. Міжнародно-правові проблеми сучасного торговельного мореплавства : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 26 берез. 2015 р., Київ. Вип. 3 / Ю.С. Шемшученко, Ю.Л. Бошицький, О.В. Чернецька ; Батум. держ. мор. акад. – Київ, 2015. – 147 с.
7. Океанологічні дослідження: міжнародно-правова регламентація в сучасних умовах : [у 2 ч.]. – Ч. 2. Міжнародно-правова регламентація діяльності України при проведенні морських експедиційних досліджень в зонах національної юрисдикції прибережних держав Азово-Чорноморського басейну / О.А. Щипцов, Г.О. Анцелевич, К.Л. Варес та ін. ; О.А. Щипцов ; Держ. наук. установа «Від-ня мор. геології та осадоч. рудоутворення НАН України». – Одеса, 2015. – 227 с.
8. Рикова О.М. Господарсько-правове регулювання відносин у сфері виникнення та реалізації морських вимог : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / О. М. Рикова; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад». – Одеса, 2015. – 19 с.
9. Українцев О.А. Договір концесії морського порту : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О.А. Українцев ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. – Київ, 2015. – 20 с.
10. Федчун Н.О. Кримінологічна безпека мореплавства та кримінально-правові засоби її забезпечення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Н.О. Федчун ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса, 2014. – 20 с.
11. Авраменко И.М. Международное морское право / И.М. Авраменко. – Ростов н/Д. : Феникс, 2001. – 300 с.
12. Анцелевич Г.А. Актуальные проблемы международного права : учеб. пособие / Г.А. Анцелевич, А.А. Покрещук. – Киев : УАЗТ, 2006. – 280 с.
13. Анцелевич Г.А. Актуальные проблемы современного международного морского права : учеб. пособие / Г.А. Анцелевич. – Киев : УАЗТ, 2006. – 351 с.
14. Анцелевич Г.А. История развития международного морского права : монография / Г.А. Анцелевич. – Киев : Внешняя торговля, 2008. – 346 с.
15. Анцелевич Г.А. Международное морское право : учеб. пособие / Г.А. Анцелевич. – Киев : Слово, 2003. – 387 с.
16. Анцелевич Г.А. Международное морское торговое право : учеб. пособие / Г.А. Анцелевич. – Киев : Слово, 2003. – 370 с.
17. Бекашев К.А. Безопасность на море / К.А. Бекашев, В.Ф. Сидорченко. – Л. : Судостроение, 1988.
18. Бойцов Ф.С. Морское право / Ф.С. Бойцов, Г.Г. Иванов, А.Л. Мановский. – М. : Транспорт, 1976.

19. Гуцуляк В.Н. Международное морское право / В.Н. Гуцуляк. – М. : Высшее образование, 2006.
20. Панфілова Ю.М. Міжнародно-правовий механізм протидії проявам актів насильства у водах Світового океану : монографія / Ю.М. Панфілова. – Одеса : Фенікс, 2012. – 215 с.

Додатковий

1. Баскин Ю.Я. История международного права / Ю.Я. Баскин, Д.И. Фельдман. – М. : Международные отношения, 1990.
2. Веникеев Е.В. Пенителы Понта. Пиратство в Чёрном море / Е.В. Веникеев, Л.Т. Артёменко. – Симферополь : Таврия, 1992.
3. Дигесты Юстиниана. – М. : Статут. Т. 1. – 2002 ; Т. 3. – 2003 ; Т. 4. – 2004.
4. Лазарев М.И. Теоретические вопросы современного международного морского права / М.И. Лазарев. – М. : Международные отношения, 1983.
5. Липавский В.Б. Правовое регулирование морского залога / В.Б. Липавский. – М. : ИГ Юрист, 2006.
6. Хлевлов А.А. Морские войны Рима / А.А. Хлевлов. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2005.
7. Защита прав государства как акционера и собственника на морском транспорте : учеб. пособие / под ред. Т.А. Дикановой. – М. : Юнити, 2000.
8. Основы морского страхования : учеб. пособие / под ред. Г.В. Черновой. – М. : Сентябрь, 2002.
9. Port State Control: f guide for cargo ships. INTERCARGO: 2001.
10. Высоцкий А.Ф. Черноморско-Азовский бассейн. Правовые вопросы использования пространств и ресурсов : монография / А.Ф. Высоцкий, В.П. Цемко. – Київ : Наук. думка, 1991. – 249 с.

Нормативні документи

Міжнародно-правові акти

1. Конвенция для объединения некоторых правил относительно оказания помощи и спасания на море 1910 г. // Сборник международных соглашений и законодательных актов СССР по вопросам мореплавания. – Л. : Мин. обороны, 1971. – С. 179–182.
2. Конвенция для объединения некоторых правил относительно столкновения судов 1910 г. // Сборник международных соглашений и законодательных актов СССР по вопросам мореплавания. – Л. : Мин-во обороны, 1971. – С. 185–188.
3. Международная конвенция об унификации некоторых правил о коносаменте 1924 г. / А.Н. Шемякин, Т.Р. Короткий // Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров. – Одесса : Латстар, 1999. – С. 78–87.

4. Конвенция по облегчению международного морского судоходства 1965 г., с поправками (FAL-65). – СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 2002. – 216 с.
5. Международная конвенция о грузовой марке 1966 года, измененная протоколом 1988 года к ней (КГМ-66/88) / Сост. и ред. В.П. Стрелков. – СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 1999. – 269 с.
6. Конвенция об обмере судов внутреннего плавания. – М. : Морфлот, 1982. – 47 с.
7. Международная конвенция по обмеру судов 1969 года (КОС-69). – СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 2000. – 79 с.
8. Конвенция о международных правилах предупреждения столкновения судов в море 1972 г. – Лондон : ИМО, 1985. – 64 с.
9. Международная конвенция по предотвращению загрязнения с судов 1973 г., измененная протоколом 1978 г. к ней: МАРПОЛ 73/78: В 2 кн. – СПб. : АОЗТ ЦНИИМФ. – Кн. 1: Конвенция, протоколы к ней, приложения с дополнениями. – 1994. – 313 с.
10. Международная конвенция по предотвращению загрязнения с судов 1973 г., измененная протоколом 1978 г. к ней: МАРПОЛ 73/78: В2 кн. – СПб. : АОЗТ ЦНИИМФ. – Кн. 2: Толкования правил приложений к конвенции, руководства и наставления по выполнению требований конвенции. – 1995. – 669 с.
11. Международная конвенция по охране человеческой жизни на море 1974 года: СОЛАС-74. – СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 2000. – 757 с.
12. Афинская конвенция о перевозке морем пассажиров и их багажа / А.Н. Шемякин, Т.Р. Короткий // Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров. – Одесса : Латстар, 1999. – С. 153–163.
13. Международная Конвенция ПДНВ-78/95. – Одесса : ЦПАП ОГМА, 1998. – 277 с.
14. Конвенция ООН по морской перевозке грузов / А.Н. Шемякин, Т.Р. Короткий // Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров. – Одесса : Латстар, 1999. – С. 102–121.
15. Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву. – Нью-Йорк : Изд-во ООН, 1982. – 204 с.
16. Конвенция ООН об условии регистрации судов. – Нью-Йорк : Изд-во ООН, 1986. – 79 с.
17. Конвенция о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности морского судоходства // Сов. ежегодник морского права. – М. : Мортехинформреклама, 1989. – С. 154–161.
18. Международная конвенция о спасании 1989 года. Заключительный акт Международной Конвенции по спасанию 1989 г. и резолюции конференции. – СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 1999. – 50 с.

19. Определения используемых в чартерах терминов, относящихся к стадии 1980 г. / А.Н. Шемякин, Т.Р. Короткий // Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров. – Одесса : Латстар, 1999. – С. 126–131.
20. Резолюция Ассамблеи ИМО А. 787(XIX) от 23 ноября 1995 г.

Національні нормативні акти

1. Кодекс торговельного мореплавства України // Відом. Верховної Ради України. – 1995. – № 47–52. – Ст. 349.
21. Про транспорт : Закон України // Відом. Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
22. Порядок ведення Державного суднового реєстру України і Суднової книги України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 верес. 1997 р. № 1069 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 40. – Ст. 24.
23. Положення про Інспекцію Головного державного реєстратора флоту : затв. Наказом М-ва транспорту України від 20 жовт. 1997 р. № 369 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 46. – Ст. 247.
24. Порядок присвоєння судну назви : затв. Наказом М-ва транспорту України від 21 січ. 1998 р. № 19 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 7. – Ст. 225.
25. Положення про збір за реєстрацією суден у Державному судновому реєстрі України і Судновій книзі України : затв. Наказом М-ва транспорту України від 27 берез. 1998 р. № 93 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 15. – Ст. 54.
26. Положення про Регістр судноплавства України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 8 черв. 1998 р. № 814 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 23. – Ст. 14.
27. Положення про Головну державну інспекцію України з безпеки судноплавства : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 груд. 1998 р. № 2098 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 52. – Ст. 51.
28. Порядок присвоєння ідентифікаційного номера Міжнародної морської організації суднам, які мають право плавання під Державним прапором України : затв. Наказом М-ва транспорту України від 14 черв. 2000 р. № 316 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 28. – Ст. 1117.
29. Положення про капітана морського торговельного порту України : затв. Наказом М-ва транспорту України від 18 жовт. 2000 р. № 573 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 45. – Ст. 323.